

RUS VE KÜRT ATASÖZLERİNİN KELİME VE ANLAM KARŞILAŞTIRMASI

Hasan KARACAN*
Recep ERDİNÇ**.

Özet

Bu makalede Kürt kültüründeki atasözleri ile Rus kültüründeki atasözlerinin kelime ve anlam karşılaştırmaları yer almaktadır. Karşılaştırma, kelimeleri ve anlamları benzer olanlar ile kelimeleri farklı olup anlamları benzer olanlar üzerinden yapılmıştır. Çalışmada her iki dildeki atasözlerin hem kelime hem de anlam bakımından büyük benzerlikleri tespit edilmiştir. Bu çalışma Kürt atasözlerinin başka milletlerin atasözleri ile karşılaştırılmasında örnek olması ve Kürt atasözleri üzerine yapılacak olan çalışmalar için katkıda bulunmak hedeflenmiştir. Toplamda 93 atasözü incelenmiştir. Analiz edilen atasözleri anlamları birbirine yakın olanlar olarak seçilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kürt Atasözleri, Rus Atasözleri, Kelime, Anlam, Karşılaştırma.

Comparison of Meaning and Words of Russian and Kurdish Proverbs

* Corresponding Author: Asst. Prof. Dr. Kurdish Department, Dicle University, Diyarbakir, Turkey. E-mail: hasan.karacan@dicle.edu.tr

** MA student, Institute of Social Sciences, Department of Kurdish Language and Culture, Dicle University, Diyarbakir, Turkey. E-mail: recep.erdinc02@gmail.com

Abstract

In this article, the words and proverbs meaning comparison in Kurdish and Russian cultures were taken place. Comparison was studied on words and meaning similarity with different words but similar meaning. Comparison was studied on the similarity of words and meaning with the different words but similar meaning. In this article, great similarities of words and meaning on both cultures were identified. It is aimed to compare proverbs between two cultures and contribute to researchers who want to work on Kurdish proverbs in the future. Totally 93 proverbs were discussed. The chosen proverbs are similar by meaning.

Key Words: Kurdish Proverbs, Russian Proverbs, Word, Meaning, Comparison.

Giriş

Atasözleri, halk kültürünün ve sözlü edebiyat geleneğinin önemli ürünlerindedir. Aynı zamanda milletlerin ortak düşünce ve gelenek ve göreneklerini yansıtır. Gerek konuşma dilinde gerekse yazı dilinde mensur ve manzum olarak yaşayan hikmet dolu eğitici ve öğretici özlü sözler olan atasözleri, eskiden beri farklı şekillerde adlandırılmıştır. Sav, mesel, darb-ı mesel tabirleri bunlardan en çok bilinenlerdir.

Atasözlerinin sözlük anlamı incelendiğinde; Türkiye Türkçesinde önce “tabir” ardından “atasözü” ifadeleri ile karşılanmıştır. Osmanlı Türkçesinde ise ibare, beyan ve istilah ifadeleri kullanılmıştır. Kürtçedeki karşılıkları “peyv/söz” ve “gotinên pêşyan/atasözü” kavramları ile tanımlanırlar. Kürtçede bu iki kavramın kullanılma sebebi cümlenin yapısıdır. Zira “peyv” sözcüğü tek kelimeyi karşılarken “gotin” sözcüğü cümleyi oluşturan anlamlı sözlerin tamamını karşılar. Atasözü Rusçada ise geniş anlamı olan ifadeleri kısa sözlerle belirten poslovitsa (пословица) kelimesi olarak geçmektedir. Arapça karşılığı derbı mesel, darabı mesel, durubu emsal, mesel ve beyan kavramlarıyla ifade edilmektedir. İngilizce’de; expresion, saying, idiom, parable, metaphor, paradox ile ifade

etmektedir. Atasözlerinin edebi anlamı ise yargı bildiren, ders çıkarma veya eleştirme amacıyla halk arasında söylenen olay ve düşünce içerikli ifadelerdir.

Atasözleri bir milletin kültürünün en renkli tarafını oluşturmakla birlikte en kalıcı ve tanıtıcı niteliklerini de oluşturur. Gerek konuşmalarımızda gerekse yazılarımızda düşündüklerimizi, hissettiklerimizi, yaşadıklarımızı kısa yoldan etkili ve güzel anlatmada başvurduğumuz en pratik yollardan biridir. Atasözlerinin anlatıma kattığı canlılık ve içtenlik katar.

Atasözleri genelde kısa ve özlü yapıda, bir veya iki cümleden oluşurlar. Daha uzunları da vardır, ancak sayıları son derece azdır. Anlam yönünden kesin ve açıklık bulunan atasözleri aynı zamanda anlam zenginliğine de sahip kesin yargı bildiren öğüt verici söz gruplarıdır.¹ Atasözleri, geniş halk yığınlarının yüzyıllar boyu geçirdikleri tecrübelerden, denemelerden ve bunlara dayanan düşüncelerden doğmuşlardır. Ulusun ortak düşünce ve tutumunu belirtirler. Atasözleri, milletler arasındaki kültürel farklılıkları, benzerlikleri, dolayısıyla olaylara, kavramlara bakış açılarını yansıtması bakımından çok önemlidir. Bunun yanında atasözleri, toplum psikolojisini ve karakterini çözümlemede de rol oynayabilir. Kültürleri daha iyi tanımak ve dillerinin gelişim süreci, kullandıkları kelimeler ile hangi mesleğin ön plana çıktığı, ilgilendikleri uğraşlar, yaşadıkları coğrafi konum, iklim gibideğişik somut sonuçlara ulaşmak için diller arasında atasözleri ile ilgili karşılaştırmalı çalışmalar yapılmaktadır. Bir toplumun kültürel değerlerini ve değer yargılarını daha geniş anlamda dünya görüşünü dile getirmede büyük önem taşıyan atasözleri, kısa ve kalıplaşmış özlü sözler olarak kuşaktan kuşağa aktarılma özellikleri ile kültür taşıyıcıları olarak ele alınabilir. Günümüzde çok geniş ve çeşitli alanlarda kullanılmaktadır. Bunların bir kısmı mecazi anlamda kullanılırken bir kısım atasözleri gerçek anlamda kullanılmaktadır.

¹ Vecihe Hatipoğlu, *Atasözleri ve Deyimler*, Türk Dili, , Ankara. 1964, XIII/152, s. 68

Genel olarak her konuda söylenmiş atasözleri mevcuttur. Hayvanlar, doğa, coğrafya, insanlar atasözlerinin belli başlı konularıdır. Söz konusu madde başlıkları daha çok benzetmelerde kullanılmıştır. İnsanlar hayvanlara, doğa, nesnelere ve insanlara benzetilerek atasözleri oluşturulmuştur. Bu sebeple bazen çok basit görülen sözlerin dahi derin anlamları vardır. Zaten bu sözler yıllar önce söylenmelerine rağmen hâlihazırda kullanılıyorsa bu beğenildiklerianlamına gelir.²

Atasözleri ile ilgili pek çok tanım yapılmaktadır.

Atasözleri, uzun deneme ve gözlemlere dayanılarak söylenmişve halka mal olmuş kalıplaşmış ifadelere denir.³

Ömer Asım Aksoy'a göre atasözleri, atalarımızın uzun denemelere dayanan yargılarını, genel kural, bilgece düşünce ya da öğüt olarak düsturlaştırılan ve kalıplaşmış biçimleri bulunan halkça benimsenmiş özsözlerdir.⁴

Özkul Çobanoğlu, dünyadaki bütün milletlerin atalarından kalma, yol, yöntem gösteren, öğüt veren sözleri olduğunu vurgular. Atasözleri, milletlerin karakterlerini, hayat karşısındaki tavır ve duruşlarını ifade eden özlü sözlerdir.⁵

Doğan Aksan, atasözlerini “çoğunlukla bir cümle biçiminde oluşarak bir yargı anlatan, kimi zaman ölçü ve uyakla, söyleyiş açısından daha etkili olmaya yönelen sözlerdir” tanımını yapar.⁶

² Çiya Mazî, *Ferhenga Gotinên Pêşîyan*, Çapa Yekem, Engin Matbaacılık, Weşanen Elma 38, İstanbul, 2005, s. 8

³ Türkçe Sözlük, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Türk Dil Kurumu, Türk Dil Kurumu Yayınları, İstanbul, 1998, s. 155

⁴ Ömer Asım Aksoy, *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*, I-Atasözleri Sözlüğü, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1984, s. 37

⁵ Özkul Çobanoğlu, *Türk Dünyası Ortak Atasözleri Sözlüğü*, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2004, s. 1

⁶ Doğan, Aksan, *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim*, Cilt 3, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2009, s. 38

Her şeyden önce atasözleri bir yargı içerir. İçeriğinde çok net ve sonuç bildiren anlamları vardır. Bir başka ifadeyle durum değerlendirmesi ve sentez yaptıktan sonra olumlu ya da olumsuz bir yargı bildirir.⁷

Sözlü kültürün bir parçasını oluşturan atasözlerin kimisi nasihat, kimisi örnek, kimisi de bin yılların tecrübesine dayanan ilginç tecrübeleri içerir. Her atasözünün bir hikâyesi yahut yaşanmışlığıdayandığını ifade edebiliriz.⁸

Nazım Hikmet atasözünün yerleşmiş bir itiyadın, bir âdetin, bir huyun söz biçimine girmesi, böylelikle perçinlenmesi demek olduğunu belirtmiştir.

Atasözleri genel olarak buyruk verir. Bir işin yapılması veya yapılmaması konusunda net yargılar içerir.⁹

Ömer Asım Aksoy ise Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü isimli eserinde Türklerin gelenekle yerleşmiş bir atalar sözü anlayışı ve bu anlayışa göre atasözlerinin ulusal varlıklar olduğunu, Tanrı ve peygamber sözleri gibi ruha işleyen bir etki taşıdığını, inandırıcı ve kutsallık ihtiva ettiğini, ulusun ortak düşünce ve tutumunu belirttiğini söyler.¹⁰

Atasözleri bir takım ortak özelliklere sahiptir. Bu ortak özellikleri Ahmet Yılmaz “*Müstakim-zâde ve Durûb-ı Emsâlinin Türk Edebiyatındaki Yeri ve Önemi*” başlıklı makalesinde “*kalıplaşmış sözleridir, kısa ve özlüdür, sosyal olayları anlatanlar vardır, tabiat olaylarını anlatanlar*

⁷ Mustafa, Borak, *Ferhenga Bîwêjan*, Weşanên Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê, Berdan Matbaacılık, İstanbul, 2014, s. 13

⁸ Mehmet, Oncu, *Gotinên Pêşîyan*, Weşanên Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê, Çapa yekem, Berdan Matbaacılık, İstanbul, 2009, s. 7

⁹ Mustafa, Borak, *Ferhenga Bîwêjan*, Weşanên Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê, Berdan Matbaacılık, İstanbul, 2014, s. 14

¹⁰ Ömer Asım Aksoy, *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*, I-Atasözleri Sözlüğü, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1984, s. 3

vardır, öğretici olanlar vardır, öğüt verici olanlar vardır, bazı inanışları anlatanlar vardır"¹¹ şeklinde yedi maddede vermiştir.

Rus dilbilimcilerin atasözleri veya deyimbilim kuramıyla ilgili ilk görüşler A. A. Potebnya, İ. İ. Sreznevskiy, A. A. Şahmatov ve F. F. Fortunatov'un çalışmalarında yer almaktadır. Deyimbilimin gelişmesine ayrıca Fransız dilbilimci Ş. Bali'nin fikirleri de etki etmiştir.¹²

«Фразеология современного русского языка» (Frazeologiya sovremennovo russkovo yazıka) - Çağdaş Rus Dilinin Atasözleri/Deyimleri isimli çalışmasında Şanskiy aşağıdaki tanımları yapmaktadır: "Atasözü veya deyim, sözcüksel özelliğe sahip iki veya daha fazla vurgulu ögeden oluşan, anlamı, içeriği ve yapısı itibarıyla belirlenmiş (yani sabit) ve hazır bir şekilde hayata geçirilen dilsel bir birimdir".¹³ Dilbilimci, "deyimlerin iletişim sürecinde yaratılmayan hazır ve bütünsel birimler olarak hayata geçirilen"¹⁴ yapılar olduğu için deyimlerin temel özelliğinin üretici dönüşümsellik olduğunu savunmaktadır.

Bilindiği gibi atasözleri, bir konu hakkında birçok cümle ile ifade edilecek duygu ve düşünceleri birkaç kelime ile ortaya koyan özel ifadelerdir. Asırların süzgecinden süzülüp gelen ve günümüzde en güzel şeklini alan bu sözler bazen kitaplar dolusu açıklamalar da yerini almaktadır.

Bu çalışmada yer alan atasözleri genel olarak erdemli davranışlar ve toplumca hoş karşılanmayan davranışları kapsamaktadır. Çalışmanın daha anlaşılır olması için iki bölüme

¹¹ Ahmet, Yılmaz, *Müstakim-zâde ve Durûb-ı Emsâlinin Türk Edebiyatındaki Yeri ve Önemi*, Selçuk Ü., *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, sayı 6, Konya, 1999, s. 227-228

¹² Mustafa, Yaşar, *Türkçeden Rusçaya Yapılan Çevirilerde Deyimlerin Eşdeğerlik Sorunları*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2014, s. 41

¹³ Şanskiy, N.M., *Leksikologiya sovremennogo russkogo yazıka*, akt. Mustafa Yaşar, Moskva, 1964, s. 27

¹⁴ A.g.e., s. 28

ayrılmıştır. Birinci bölümde kelime ve anlamları benzer olan toplam 37 atasözleri yer almaktadır. İkinci bölümde ise kelimeler farklı anlamları benzer olan toplam 56 atasözleri yer almaktadır. Bu çalışmada kullanılan yöntem dilbilim yöntemlerinden karşılaştırma-kıyaslama yöntemidir.

Araştırmanın deseni tarama modeline dayanmaktadır. Tarama desenleri, geçmişte görülen ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Tarama deseni ile yapılan bir araştırmanın iki temel sınırlılığı vardır. Bunlar, veri bulma ile kontrol güçlükleridir.¹⁵ Problem cümlesi Rus ve Kürt atasözlerinde kullanılan kelimelerin kültürel boyutta farklılık ve eşdeğerliliklerinin incelenmesi olarak tespit edilmiştir. Bu alanda daha önce böyle bir çalışmanın olmayışı bu makaleyi daha da önemli hale getirmektedir.

1. KELİMELERİ VE ANLAMLARI BENZER OLAN ATASÖZLERİ

Aqilê sivik lingê çepel e.¹⁶

Без ума голова - ногам пагуба. (Bez uma golova – nogam paguba)¹⁷

“Hafif aklın ayakları kirli olur” akli hafif olan adamın cezasını ayakları çektiği için yol da gide gele kirlenir. Akıl hafif ise ayakları bundan olumsuz yönde nasibini alır. Rus atasözünde “Akılsız baş ayaklara zarar” şeklindedir.

¹⁵ Mcmillan, J. H. and Schumacher, S., *Research in Education: Evidence-Based Inquiry* (Sixth Edition), Pearson, London, 2006

¹⁶ Mehmet, Oncu, *Gotinên Pêşîyan, Weşanên Enstituya Kurdî ya Stenbolê, Çapa yekem, Berdan Matbaacılık, İstanbul, 2009, s. 22*

¹⁷ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki, Russkaya Klassičeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 19*

Av di golê de bimîne wê genî bibe.¹⁸

На тихой воде больше мусору несет.¹⁹ (Na tihoy vode bolşe musoru neset)

“Su birikinti şeklinde olursa kokar.” Yerinde saymak, uğraşmamak, çalışmamak insanın tembelleştirir ve pasif kılar. Çok küçük adımlarla dahi olsa ilerlemek gerekir. Rus atasözünde bu “Sessiz suyun üzerinde çöp çok olur” şeklindedir.

Ревъ ji peyvê derdikeve.²⁰

Слово слово родит, третье само бежит.²¹ (Slovo slovo rodit, trete samo bejit)

“Söz sözden çıkar.” Birinin başkasından duyduğu bir sözü bir başkasına aktarırken birkaç söz ekleyerek farklı anlatması, başkasının da bir başkasına bunu daha farklı anlatması ve bunun çoğalıp böyle devam etmesidir. Rus atasözünde “Söz sözü doğurur, üçüncü söz kendiliğinden çıkar” şeklindedir.

Gotinê pêşîyan wek neqşê kevîran e.²²

Пословица вовек не сломится.²³ (Poslovitsa vovek ne slomitsya)

¹⁸ Çiya Mazî, *Ferhenga Gotinên Pêşîyan*, Çapa Yekem, Engin Matbaacılık, Weşanen Elma 38, İstanbul. 2005, s. 76

¹⁹ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassičeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 158

²⁰ Çiya Mazî, *Ferhenga Gotinên Pêşîyan*, Çapa Yekem, Engin Matbaacılık, Weşanen Elma 38, İstanbul. 2005, s. 343

²¹ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassičeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 287

²² Çiya Mazî, *Ferhenga Gotinên Pêşîyan*, Çapa Yekem, Engin Matbaacılık, Weşanen Elma 38, İstanbul. 2005, s. 197

“Atasözleri taşlardaki nakışlar gibidir.” Taşlar üzerine işlenen bir nakışın çok uzun yıllar izi kalır. Silinip yok olması kolay değildir. Rus atasözünde bunu “Atasözleri yüzyıllarca yıkılmaz” şeklinde desteklemektedir. Her ikisinde de atasözlerin uzun ömürlü olmalarından bahsetmektedir.

Gotin û kirin ne li cem hevin.²⁴

Много слов, да мало дела.²⁵ (Mного slov, da malo dela)

“Söylemek ve yapmak yan yana değildir.” Çok konuşan birinin işini aksatacağı aşikârdır. İşine odaklanmış birinin çok konuştuğu görülmemiştir. Rus atasözünde “Çok söz, az iş” şeklindedir.

Gotina dirêj, mirov dike gêj.²⁶

Много говорить - голова заболит.²⁷ (Mного говорит – golova zabolit)

“Uzun konuşma adamı sersemletir.” Çok uzun konuşmalar her zaman için insanı usandırmıştır. Konuşmanın az ve öz olması kabul edilendir. Rus atasözünde “Çok konuşmak kafa ağrıtır” şeklindedir.

²³ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 262

²⁴ Mehmet, Oncu, *Gotinên Pêşîyan, Weşanên Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê*, Çapa yekem, Berdan Matbaacılık, İstanbul, 2009, s. 268

²⁵ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 181

²⁶ Mehmet, Oncu, *Gotinên Pêşîyan, Weşanên Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê*, Çapa yekem, Berdan Matbaacılık, İstanbul, 2009, s. 268

²⁷ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 180

Дeyn ji çavêşê хуya ye.²⁸

Долг – тяжелое бремя: потеряешь сон и время.²⁹ (Dolg-tyajeloe bremya: poteryaеş son i vremya)

“Borç ağırmış gözlerden bellidir.” Borçlu kimse, borcunu ödemenin yollarını arar. Bunu yaparken bazen çok düşünür bezen de uykusuz kalır, gözleri kızarır. Rus atasözünde bu “Borç ağır yüküdür: uykunu ve zamanı kaybedersin” şeklindedir.

Бира бира ye, bazar cûda ye.³⁰

С родственником ешь и пей, но не торгуйся.³¹ (S podstvennikom eş i pey, no ne torguysya)

“Kardeş kardeştir, pazarlık bundan ayrıdır.” Ticarete akraba, tanıdık diye bir şey yoktur. Bir eşyanın fiyatı ne ise odur. Bu fiyat eş dosta göre değerlendirilmez. Rus atasözünde “Akrabalarla ye, iç ama pazarlık etme” şeklindedir.

Weliya dibin xweli, xweliyê ji çêdibin velî.³²

У умного отца сын бывает глупым.³³ (U umnogo otsa sın bivaet glupım)

²⁸ Mehmet, Oncu, *Gotinên Pêşiyân*, Weşanên Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê, Çapa yekem, Berdan Matbaacılık, İstanbul, 2009, s. 162

²⁹ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassičeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 83

³⁰ Mehmet, Oncu, *Gotinên Pêşiyân*, Weşanên Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê, Çapa yekem, Berdan Matbaacılık, İstanbul, 2009, s. 81

³¹ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassičeskaya Literatura, Москва, 1988

³² Şeyh Mehmet, Kulaksız, *Ji Gotînê berê (Gotînê Pêşiya)*, çapa yekê, ceylan matbaacılık, doz yayıncılık, İstanbul, 2013, s. 392

“Veli babanın aptal çocuğu, aptal babanın veli çocuğu olur.” Bazı şeyler meydana tam zıttı ile çıkar. Rus atasözü “ Akıllı babanın aptal oğlu olur” şeklindedir.

Gotin di cîhê xwe de giran e.³⁴

Каждому слову свое место.³⁵ (Kajdomu slovu svoe mesto)

“Söz yerinde ise ağırdır.” Yerinde söylenen sözler kıymetli olurken yerinde söylenmeyen sözlere kimse itibar etmez. Rus atasözünde “Her söz kendi yerinde” şeklinde yorumlanmıştır.

Diz ji dizan didize erd û ezman dilerize.³⁶

Вор у вора ворует, только время теряет.³⁷ (Vor u vora voruet, tolko vremya teryaet)

“Hırsız hırsızdan çalarsa, yer gök sallanır.” Nasıl ki yerin ve göğün sallanması halinde herkes görür öyle de hırsızın hırsızdan bir şey çalması da öyle belli olur. Elde edeceği bir şeyin olmayacağı gibi sadece zamanı kaybeder. Rus atasözünde “Hırsız hırsızdan çalarsa sadece zaman kaybeder” şeklindedir.

³³ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988

³⁴ Çiya Mazî, *Ferhenga Gotinên Pêşiyân*, Çapa Yekem, Engin Matbaacılık, Weşanen Elma 38, İstanbul. 2005, s. 195

³⁵ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 312

³⁶ Çiya Mazî, *Ferhenga Gotinên Pêşiyân*, Çapa Yekem, Engin Matbaacılık, Weşanen Elma 38, İstanbul. 2005, s. 159

³⁷ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 49

Erzan kirî, zû dirî.³⁸
Дешево покупается-недолго носится.³⁹ (Deşevo pokupaetsya-nedolgo nositsya)

“Ucuz aldı, çabuk yırtıldı.” Ucuz olan şeyin kendi fiyatı kadar ömrünün olacağını unutmamak lazım. Rus atasözünde bu “Ucuz satın aldı, uzun süre giyemedi” gibi bir yorumla karşılanılır.

Kûçik xwediyê xwe nas dîke.⁴⁰
Собака помнит, кто ее кормит.⁴¹ (Sobaka pomnit, kto ee kormit)

“Köpek sahibini tanır.” Beslenen, sahiplenilen bir canlı, sahibini unutmaz. Rus atasözünde “Köpek hatırlar, kimin onu beslediğini” gibidir.

Çav tirsonek e dest û ling mêrxas in.⁴²
Глаза боятся, а руки делают.⁴³ (Glaza boyatsya, a ruki delayut)

³⁸ Mehmet, Oncu, *Gotinên Pêşiyên, Weşanên Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê, Çapa yekem, Berdan Matbaacılık, İstanbul, 2009, s. 205*

³⁹ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 78*

⁴⁰ Mehmet, Oncu, *Gotinên Pêşiyên, Weşanên Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê, Çapa yekem, Berdan Matbaacılık, İstanbul, 2009, s. 443*

⁴¹ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 289*

⁴² Mehmet, Oncu, *Gotinên Pêşiyên, Weşanên Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê, Çapa yekem, Berdan Matbaacılık, İstanbul, 2009, s. 105*

⁴³ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 61*

“Göz korkak, el ve ayak cesur.” Gözlerimiz bir işten korkup çekinirken el ve ayaklarımız ise işin üstüne yürür. Rus atasözünde “Göz korkar, eller yapar” şeklindedir.

Kincê cîran rojek, hespê hevalan meydaneke.⁴⁴

Чужая одежда не надежда.⁴⁵ (Çujaya odejda ne nadejda)

“Komşunun elbisesi bir günlük, arkadaşın atı bir meydanlıktır.” Sana ait olmayan bir şeyi uzun süre kullanamazsın. Sahibi muhakkak gelip senden isteyecektir. Rus atasözünde “Başkasının elbisesi umut değil” şeklindedir.

Xewa pîr gîran, mirovê pîr nezan.⁴⁶

Много спать-дела не знать.⁴⁷ (Mного spat- dela ne znat)

“Çok derin uyku, az bilen insan.” Çok uyuyan her şeyden geri kalır. Vaktinin çoğunu uyuyarak geçiren çok şey öğrenemez. Rus atasözünde “Çok uyumak, işi bilmemek” şeklindedir.

Dest dîke, dev dîxwe.⁴⁸

Руки работают, а голова кормит.⁴⁹ (Ruki rabotayut, a

⁴⁴ Mehmet, Oncu, *Gotinên Pêşiyân, Weşanên Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê, Çapa yekem, Berdan Matbaacılık, İstanbul, 2009, s. 402*

⁴⁵ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 330*

⁴⁶ Çiya Mazî, *Ferhenga Gotinên Pêşiyân, Çapa Yekem, Engin Matbaacılık, Weşanen Elma 38, İstanbul. 2005, s. 403*

⁴⁷ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 181*

⁴⁸ Mehmet, Oncu, *Gotinên Pêşiyân, Weşanên Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê, Çapa yekem, Berdan Matbaacılık, İstanbul, 2009, s. 150*

golova kormit)

“El yapar, ağız yer.” Bir sistemin çalışması için her şeyin, herkesin ayrı bir görevi vardır. Ama bazı görevler zor, bazı görevler kolaydır. Rus atasözünde buna karşılık “El çalışır, baş besler” bu atasözünü gösterebiliriz.

Pişik ne li mal e, mişk bereval e. ⁵⁰

Кошки нет дома-мышам воля. ⁵¹ (Koşki net doma – mışam volya)
--

“Kedi evde olmadı mı fare istediğini yapar.” Bir şeyin asıl sahibi orada olmazsa onu başkaları sahiplenir. Rus atasözünde “kedi evde yoksa fare özgürdür” şeklindedir.

Zarok xemla malê ne. ⁵²

Дом с детьми-базар, без детей-могила. ⁵³ (Dom s detmi – bazar, bez detey – mogila)
--

“Çocuklar evin neşesidir.” Bir evde çocuk varsa o evde sevinçve neşe de vardır. Ama çocuğun olmadığı ev sessiz olur. Rus atasözünde “Çocuklu ev pazar, çocuksuz ev mezar” şeklindedir.

⁴⁹ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassičeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 274

⁵⁰ Mehmet, Oncu, *Gotinên Pêşiyân*, Weşanên Enstituya Kurdî ya Stenbolê, Çapa yekem, Berdan Matbaacılık, İstanbul, 2009, s. 557

⁵¹ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassičeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 142

⁵² Çiya Mazî, *Ferhenga Gotinên Pêşiyân*, Çapa Yekem, Engin Matbaacılık, Weşanen Elma 38, İstanbul. 2005, s. 419

⁵³ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassičeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 83

Kî neke, ew naxwe.⁵⁴

Кто не работает, тот не ест.⁵⁵ (Kto ne rabotaet, tot ne est)

“Çalışmayan yiyemez.” Bir çalışmada emek harcamayan, ter dökmeyen o çalışmadan yarar sağlayamaz. Rus atasözünde “Kim çalışmazsa o yiyemez” şeklindedir.

Хева пір, рісқ бірі е.⁵⁶

Кто долго спит, тому денег не скопить.⁵⁷ (Kto dolgo spit, tomu deneg ne skopit)

“Çok uyku insanın rıskını keser.” Çok uyuyan çok çalışmaz, çalışmayan da rıskını temin edemez. Rus atasözünde “Kim çok uyursa para biriktiremez” şeklindedir.

Dev yek e, guh didu ne.⁵⁸

Бог дал два уха, а один язык.⁵⁹ (Bog dal dva uha, a odin yazık)

⁵⁴ Mehmet, Oncu, *Gotinên Pêşîyan, Weşanên Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê, Çapa yekem, Berdan Matbaacılık, İstanbul, 2009, s. 405*

⁵⁵ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 151*

⁵⁶ Çiya Mazî, *Ferhenga Gotinên Pêşîyan, Çapa Yekem, Engin Matbaacılık, Weşanen Elma 38, İstanbul. 2005, s. 403*

⁵⁷ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 148*

⁵⁸ Mehmet, Oncu, *Gotinên Pêşîyan, Weşanên Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê, Çapa yekem, Berdan Matbaacılık, İstanbul, 2009, s. 155*

⁵⁹ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 22*

“Ağız birdir kulaklar iki.” Bir söyleyip iki dinlemesi için Allah insana bir ağız iki kulak vermiştir. Rus atasözünde “Allah iki kulak ve bir ağız verdi” şeklindedir.

Dest destan dişon, dest vedigerin çavan dişon.⁶⁰

Рука руку моет, а две руки -лицо.⁶¹ (Ruka ruku moet, a dve ruki –litso)

“El eli yıkar, sonra ikisi yüzü yıkar.” Bir el tek başına fazla bir şey yapamazken diğer elle birleşince tek başlarına yapamayacakları işleribaşarırlar. Rus atasözünde “El eli yıkar, iki el yüzü” şeklindedir.

Gotin rehet e, huner zehmet e.⁶²

Сказать легко, а сделать трудно.⁶³ (Skazat legko, a sdelat trudno)

“Söylemek rahattır, hüner sergilemek zor.” Konuşmak çok kolay bir eylemdir ancak yapmak o kadar kolay değildir. Rus atasözünde “Söylemek kolay yapmak zor” şeklindedir.

Mirov pîr dibe, lê dil pîr nabe.⁶⁴

⁶⁰ Mehmet, Oncu, *Gotinên Pêşîyan*, Weşanên Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê, Çapa yekem, Berdan Matbaacılık, İstanbul, 2009, s. 150

⁶¹ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 273

⁶² Mehmet, Oncu, *Gotinên Pêşîyan*, Weşanên Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê, Çapa yekem, Berdan Matbaacılık, İstanbul, 2009, s. 166

⁶³ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988

⁶⁴ Mehmet, Oncu, *Gotinên Pêşîyan*, Weşanên Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê, Çapa yekem, Berdan Matbaacılık, İstanbul, 2009, s. 511

Человек стареет, а душа не стареет.⁶⁵

“İnsan yaşlanır ama kalp yaşlanmaz.” İnsan yaşlansa dahi kalbi genç kalır. Tekrar tekrar âşık olup sevebilir ve insan ne kadar yaşlı görünse de kavgalara girebilir. Rus atasözünde “İnsan yaşlanır, gönül yaşlanmaz” şeklindedir.

Hevalên şahiyê zehf in, ên şînê kê m in.⁶⁶

Друзей много, а друга нет.⁶⁷ (Druzey mnogo, a druga net)

“Eğlenirken arkadaş çoktur, yas tutarken az.” İnsanın hiçbir sıkıntısının olmadığı iyi gününde arkadaşları çok olur ama zor bir duruma düştüğünde bunların azaldığını göreceksin. Rus atasözünde “Arkadaş, tanıdık çok ama dost az” şeklindedir.

Tu çi biçîni, tê wî hilîni.⁶⁸

За чем пойдешь, то и найдешь.⁶⁹ (Zaç em poydeş, to i naydeş)

“Neyi ekersen onu saklarsın (kaldırırsın).” İnsan sadece yaptıklarından sorumludur. Başkasının yaptıklarından sorumlu değildir. İnsanını yaptığı her bir şey iyiyse iyi kötüyse kötü,

⁶⁵ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988

⁶⁶ Mehmet, Oncu, *Gotinên Pêşiyân, Weşanên Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê*, Çapa yekem, Berdan Matbaacılık, İstanbul, 2009, s. 318

⁶⁷ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 86

⁶⁸ Mehmet, Oncu, *Gotinên Pêşiyân, Weşanên Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê*, Çapa yekem, Berdan Matbaacılık, İstanbul, 2009, s. 648

⁶⁹ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 103

muhakkak karşısına çıkar. Rus atasözünde “Neyin arkasında gidersen onu elde edersin” şeklindedir.

Bi mirovên xayîn re negere.⁷⁰

За худом пойдешь-не жди добра.⁷¹ (Za hudom poydeş –ne jdi dobra)

“Hain insanlarla gezme.” Kişiyeye hainlikyapabilecek kimselerle dolaşılmalı. Güvenilmeyen yerde kalınmamalı. Rus atasözünde “Kötünün arkasından gidersen, iyilik bekleme” şeklindedir.

Destê ser, tim ji yê bin çêtir e.⁷²

Лучше дать, чем взять.⁷³ (Luçşe dat, çem vzyat)

“Üstteki el, alttaki elden iyidir.” Vermek daha faziletlidir. Üstteki el veren eldir. Rus atasözünde “Almaya göre vermek daha iyidir” şeklindedir.

Dîtina çavan, çêtire ji gotinan.⁷⁴

Очи ушей вернее.⁷⁵ (Oçi uşey vernee)

⁷⁰ Mehmet, Oncu, *Gotinên Pêşiyân*, Weşanên Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê, Çapa yekem, Berdan Matbaacılık, İstanbul, 2009, s. 60

⁷¹ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 102

⁷² Mehmet, Oncu, *Gotinên Pêşiyân*, Weşanên Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê, Çapa yekem, Berdan Matbaacılık, İstanbul, 2009, s. 152

⁷³ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 167

⁷⁴ Şeyh Mehmet, Kulaksız, *Ji Gotînê berê (Gotînê Pêşiya)*, çapa yekê, ceylan matbaacılık, doz yayıncılık, İstanbul, 2013, s. 117

“Gözlerin görmesi kulakların duymasından iyidir.” İnsan görmediği bir şeye kolay kolay inanmamalı. Rus atasözünde “Gözler kulaklardan daha inandırıcıdır” şeklindedir.

Dûrî çavan, dûrî dilane ji.⁷⁶

С глаз долой –из сердца вон.⁷⁷ (S glaz doloy –iz serdtse von)

“Gözlerden uzak olan kalpten de uzak olur.” Yanımızda olmayan, gözlerimizin ilişmediği herhangi bir kimseyi istemesek de aradan geçen zamanla unuturuz. Gözden uzak olan zamanla kalpten de çıkar, unutulur. Rus atasözünde “Gözden uzak olan kalpten de uzaklaşır” şeklindedir.

Çiya bi çiya nakevin, çav li çava dikevin.⁷⁸

Гора с горой не сходится, а человек с человеком сойдется.⁷⁹ (Gora s goroy ne shoditsya, a çelovek s çelovekom soydetsya)

“Dağ dağa rastlamaz, insan insana rastlanır.” İnsan hiç ummadığı biriyle hiç ummadığı bir yerde karşılaşabilir. Rus atasözünde “Dağ dağ ile karşılaşmaz ama insan insan ile karşılaşır” şeklindedir.

⁷⁵ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 250

⁷⁶ Mehmet, Oncu, *Gotinên Pêşiyân, Weşanên Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê, Çapa yekem, Berdan Matbaacılık, İstanbul, 2009, s. 196*

⁷⁷ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 275

⁷⁸ Mehmet, Oncu, *Gotinên Pêşiyân, Weşanên Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê, Çapa yekem, Berdan Matbaacılık, İstanbul, 2009, s. 116*

⁷⁹ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 66

Havîne berhev bike, da ku zivitanan bixwî.⁸⁰

Летом нагуляешься, зимой наголодаешься.⁸¹ (Letom nagulyaeshsya, zimoy nagolodaeshsya)

“Yazın biriktir ki kışın yiyebilesin.” Zahmet çekerek kazandığımız şeyleri zor günler için biriktiririz. Yazın, güzel günde biriktir ki kışın, kötü günde yiyebilesin. Rus atasözünde “Yazın gezersin, kışın aç kalırsın” şeklindedir.

Aqil di seyran de ye, ne di rihan de ye.⁸²

Борода уму не замена.⁸³ (Boroda umu ne zamena)

“Akıl baştadır, sakalda değil.” Gördüğümüz her sakallının akıllı olduğunu sözünün doğru olduğunu söylemek bizi yanıltır. Rus atasözünde “Sakal, aklın yerine geçemez” şeklindedir.

Xwîn nabe av.⁸⁴

Кровь не вода, а сердце не камень.⁸⁵ (Krov ne voda, a sertse ne kamen)

⁸⁰ Mehmet, Oncu, *Gotinên Pêşîyan*, Weşanên Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê, Çapa yekem, Berdan Matbaacılık, İstanbul, 2009, s. 282

⁸¹ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovoitsi i pogovorki*, Russkaya Klassičeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 162

⁸² Çiya Mazî, *Ferhenga Gotinên Pêşîyan*, Çapa Yekem, Engin Matbaacılık, Weşanên Elma 38, İstanbul. 2005, s. 71

⁸³ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovoitsi i pogovorki*, Russkaya Klassičeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 26

⁸⁴ Çiya Mazî, *Ferhenga Gotinên Pêşîyan*, Çapa Yekem, Engin Matbaacılık, Weşanên Elma 38, İstanbul. 2005, s. 413

“Kan, su olmaz.” Kan ve su, ikisi de sıvı olmasına rağmen kan ve su aynı olamaz. Rus atasözünde “Kan su olamaz, kalp taş olamaz” şeklindedir.

Du jin dîvanek in.⁸⁶

Одно женщина –баба, два бабы – базар а три ярмарка.⁸⁷
(Oдно jeňşina –baba, dva babı –bazar a tri yarmarka)

“İki kadın bir divandır.” Kadınların konuştukları, yan yana geldiklerinde her konuda bahsettikleri vurgulanıyor. Rus atasözünde “Bir kadın, köylü kadındır, iki kadın bir Pazar, üç kadın ise fuar” şeklindedir.

Hestiyê zimên tune.⁸⁸

Язык без костей: мелет.⁸⁹ (Yazık bez kostey: melet.)

“Dilin kemiği yoktur.” İnsan istediğini istediği şekilde söyleyebilir. Rus atasözünde “Dil kemiksizdir” şeklindedir.

⁸⁵ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 145

⁸⁶ Şeyh Mehmet, Kulaksız, *Ji Gotînê berê (Gotînê Pêşîya)*, çapa yekê, ceylan matbaacılık, doz yayıncılık, İstanbul, 2013, s. 120

⁸⁷ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988

⁸⁸ Mehmet, Oncu, *Gotinên Pêşîyan, Weşanên Enstituya Kurdî ya Stenbolê, Çapa yekem*, Berdan Matbaacılık, İstanbul, 2009, s. 310

⁸⁹ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 335

2. KELİMELERİ FARKLI, ANLAMLARI BENZER OLAN ATASÖZLERİ

Bi tajiye xelke nêcir nabe.⁹⁰

На чужой лошаде не наездишься.⁹¹ (Na çujoy loşadke ne naezdişşya)

“Başkasının tazısı ile av yapılmaz.” Bir iş yaparken başkasının malını kullanarak yapılmaz. Aksi halde o iş güzel sonuçlar vermez. Rus atasözünde “Başkasının atıyla uzağa gidemezsin” şeklindedir.

Hemî qubên sipî ne ziyaretin.⁹²

Не все то волк, что серо.⁹³ (Ne vse to volk, çto sero)

“Bütün beyaz kubbeler ziyaret değildir.” Şekil bakımından aynı olan her bir şeyin yapacağı faaliyet farklı olabilir. Rus atasözünde “Gri olan her şey kurt değildir” şeklindedir.

Nan û mast hebera rast.⁹⁴

Хлеб-соль ешь, а правду говори (режь).⁹⁵ (Hleb-sol eş, a pravdu govori)

⁹⁰ Çiya Mazî, *Ferhenga Gotinên Pêşîyan*, Çapa Yekem, Engin Matbaacılık, Weşanen Elma 38, İstanbul. 2005, s. 103

⁹¹ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 200

⁹² Çiya Mazî, *Ferhenga Gotinên Pêşîyan*, Çapa Yekem, Engin Matbaacılık, Weşanen Elma 38, İstanbul. 2005, s. 207

⁹³ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 210

⁹⁴ Mehmet, Oncu, *Gotinên Pêşîyan*, Weşanen Enstituya Kurdî ya Stenbolê, Çapa yekem, Berdan Matbaacılık, İstanbul, 2009, s. 526

“Yemeğin ekmeğ ve yoğurt olsa da konuşman gerçek olsun.” Her ne olursa olsun doğrunun söylenmesi gerekir. Rus atasözünde “Ekmek, tuz ye ama doğru konuş” şeklindedir.

Rez ji darê dûr nakeve.⁹⁶

Яблоко от яблони недалеко падает.⁹⁷ (Yabloko ot yablони nedaleko padaet)

“Üzüm bağının dalı, bağından uzaklaşmaz.” Rus atasözünde “Elma, elma ağacından uzağa düşmez” şeklindedir.

Hezar carî bipîve, carekê bibire.⁹⁸

Больше думай, меньше говори.⁹⁹ (Bolşe dumay, menşe govori)

“Bin defa ölç bir defa kes.” Vereceğimiz önemli bir kararı çok iyi analiz etmek lazım. Etraflıca düşünüp ölçerek öyle kara vermek gerekir. Rusatasözünde “Çok düşün, az konuş” şeklindedir.

Hûrik hûrik dagire tûrik.¹⁰⁰

⁹⁵ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 316

⁹⁶ Çiya Mazî, *Ferhenga Gotinên Pêşîyan*, Çapa Yekem, Engin Matbaacılık, Weşanen Elma 38, İstanbul. 2005, s. 357

⁹⁷ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 335

⁹⁸ Mehmet, Oncu, *Gotinên Pêşîyan*, Weşanên Enstituya Kurdî ya Stenbolê, Çapa yekem, Berdan Matbaacılık, İstanbul, 2009, s. 321

⁹⁹ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 25

Тише едешь-дальше будешь.¹⁰¹ (Tişe edeş- dalşe budeş)

“Azar azar çuvalını doldur.” Sabırla uğraşarak çok iyi işler yapılabilir. Rus atasözünde “Yavaş giden daha uzağa gider” şeklindedir.

Her canêk, di dilê xwe de siltanek e.¹⁰²

Каждому своя милая-самая красивая.¹⁰³ (Kajdomu svoya milaya-samayakrasivaya)

“Her güzel kendi gönlünde bir sultandır.” Herkes sahip olduğunun en iyisi, en güzeli olduğunu düşünür. Rus atasözünde “Herkes kendi sevgilisine en güzeli der” şeklindedir.

Nanê êvarê bihêle sibê, şixulê êvarê nehêle sibê.¹⁰⁴

Не откладывай на завтра то, что можешь сделать сегодня.¹⁰⁵ (Ne otkladıvay na zavtra to, çto moješ sdelat segodnya)

“Akşamın yemeğinisabaha bırak ama akşamın işini sabaha bırakma.” Ertelenmiş her iş ya yarım kalır ya da hiç başlanılmadan

¹⁰⁰ Bêwar, Diyardîni, *Gotinên Pêşîyan (Ji herêmen Amed, Agirî, Mêrdîn, Semsûrê 1560 gotinên xweser)* Çapa Yekemîn, Weşanên AJANS J&J, Berdan Matbaacılık, İstanbul, 2011, s. 25

¹⁰¹ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassičeskaya Literatura, Moskva, 1988, s. 330

¹⁰² Çiya Mazî, *Ferhengê Gotinên Pêşîyan*, Çapa Yekem, Engin Matbaacılık, Weşanên Elma 38, İstanbul. 2005, s. 208

¹⁰³ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassičeskaya Literatura, Moskva, 1988, s. 123

¹⁰⁴ Mehmet, Oncu, *Gotinên Pêşîyan*, Weşanên Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê, Çapa yekem, Berdan Matbaacılık, İstanbul, 2009, s. 526

¹⁰⁵ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassičeskaya Literatura, Moskva, 1988, s. 220

öylece kalır. Rus atasözünde “Bugün yapabileceğin bir şeyi yarına bırakma” şeklindedir.

Şeva reş ji êvarde reş e.¹⁰⁶

Рыба с головы гниет.¹⁰⁷ (Rıba s golovı gniet)

“Kara gece akşamdan bellidir.” İyi ya da kötü olacak olan bir şey kendisini en başından belli eder. Rus atasözünde “Balık baştan kokar” şeklindedir.

Diz ji tarîyê hez dîkin.¹⁰⁸

Ночь темней, вору прибыльней.¹⁰⁹ (Noç temney, voru pribılney)

“Hırsız karanlığı sever.” Karanlık herkes için olumsuzluk belirtirken hırsız için olumludur. Her durumdan bazıları fayda sağlar. Rus atasözünde “Gece karanlık ise hırsız kazançlıdır” şeklindedir.

Ji her hesinî şûr çênabe.¹¹⁰

Не все то золото, что светится.¹¹¹ (Ne vse to zoloto, çto

¹⁰⁶ Çiya Mazî, *Ferhenga Gotinên Pêşiyân*, Çapa Yekem, Engin Matbaacılık, Weşanen Elma 38, İstanbul. 2005, s. 379

¹⁰⁷ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 274

¹⁰⁸ Çiya Mazî, *Ferhenga Gotinên Pêşiyân*, Çapa Yekem, Engin Matbaacılık, Weşanen Elma 38, İstanbul. 2005, s. 159

¹⁰⁹ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 273

¹¹⁰ Mehmet, Oncu, *Gotinên Pêşiyân*, Weşanên Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê, Çapa yekem, Berdan Matbaacılık, İstanbul, 2009, s. 346

svetitsya)

“Her demirden kılıç olmaz.” Şekil aynı olup da özellik farklı olabilir. Dış görünüş aldatıcıdır. Rus atasözünde “Parlayan her şey altın değildir” şeklindedir.

Gotina rast bi merivan nexweş tê. ¹¹²

Правда, как оса, лезет в глаза. ¹¹³ (Pravda, kak osa, lezet v glaza)

“Doğru söz insanın hoşuna gitmez.” Doğru söz kimsenin tarafını tutmaz, gereken ne ise odur. Doğru söz hileciyi, yalancıyı ve haksızı kollamaz. Rus atasözünde “Doğru söz yaban arısı gibidir, gözlere girer” şeklindedir.

Zimanê mirov hem dost e hem dijmin e. ¹¹⁴

Язык наш-враг наш. ¹¹⁵ (Yazık naş- vrag naş)
--

“İnsanın dili, hem dostu hem düşmanıdır.” İnsanın başına olumsuz bir şey geliyorsa çoğu dildendir. Dil insanın düşmanı gibidir. Ama yerinde konuşmasını bilersen o zaman da dil en iyi dost olur. Rus atasözünde “Dilimiz düşmanımızdır” şeklindedir.

¹¹¹ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassičeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 210

¹¹² Bêwar, Diyadîni, *Gotinên Pêşiyân (Ji herêmen Amed, Agirî, Mêrdîn, Semsûrê 1560 gotinên xweser)* Çapa Yekemîn, Weşanên AJANS J&J, Berdan Matbaacılık, İstanbul, 2011, s. 21

¹¹³ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassičeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 264

¹¹⁴ Mehmet, Oncu, *Gotinên Pêşiyân*, Weşanên Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê, Çapa yekem, Berdan Matbaacılık, İstanbul, 2009, s. 700

¹¹⁵ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassičeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 336

Bi kerekî cot nabe. ¹¹⁶
Один палец не кулак. ¹¹⁷ (Odin palets ne kulak)

“Bir eşekle çift sürülmez.” Tek olmak, yalnız olmak her açıdan kötüdür. Rus atasözünde “Bir parmakla yumruk olmaz” şeklindedir.

Dostê kevin hespê zînkiî ye. ¹¹⁸
Старый друг лучше новых двух. ¹¹⁹ (Starıy drug luçşe novıh druh)

“Eski dost eyerlenmiş at gibidir.” İnsanın en eski dostları en iyi dostlarıdır. Rus atasözünde “Eski dost, yeni dosttan iyidir” şeklindedir.

Yek yek e, dudu komek e. ¹²⁰
Один ум хорошо, а два -лучше. ¹²¹ (Odin um horoşo, a dva-luçşe)

¹¹⁶ Şeyh Mehmet, Kulaksız, *Ji Gotînê berê (Gotînê Pêşiya)*, çapa yekê, ceylan matbaacılık, doz yayıncılık, İstanbul, 2013, s. 39

¹¹⁷ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 241

¹¹⁸ Çiya Mazî, *Ferhenga Gotînên Pêşiyân*, Çapa Yekem, Engin Matbaacılık, Weşanen Elma 38, İstanbul. 2005, s. 163

¹¹⁹ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 294

¹²⁰ Bêwar, Diyardînî, *Gotînên Pêşiyân (Ji herêmen Amed, Agirî, Mêrdîn, Semsûrê 1560 gotînên xweser)* Çapa Yekemîn, Weşanên AJANS J&J, Berdan Matbaacılık, İstanbul, 2011, s. 44

¹²¹ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 241

“Bir sadece birdir, iki bir gruptur.” Birin kendine göre bir anlamı, güzelliği olsa da iki, her zaman daha iyidir. Rus atasözünde “Bir akıl iyidir, ama iki akıl daha iyidir” şeklindedir.

Du hesp li ser afirekê nasekinin.¹²²

Два медведя в одной берлоге не живут.¹²³ (Dva medvedya v odnoy berloge ne jivut)

“İki at bir yemlikte durmaz.” Olmayacak işlere olur gözü ile yaklaşmak iyi sonuçlar vermez. Rus atasözünde “İki ayı bir mağarada yaşamaz” şeklindedir.

Hîmê malê jin e.¹²⁴

Дом без хозяйина-сиротинка.¹²⁵ (Dom bez hozyaina – sirotinka)

“Evin temeli kadındır.” Evin hemen hemen her şeyi ile kadın ilgilenir. Bir evi, kadın evirip çevirir. Rus atasözünde “Kadınsız ev öksüzdür” şeklindedir.

Her çûk bi zimanê xwe dixwîne.¹²⁶

¹²² Mehmet, Oncu, *Gotinên Pêşiyên*, Weşanên Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê, Çapa yekem, Berdan Matbaacılık, İstanbul, 2009, s. 193

¹²³ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassičeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 73

¹²⁴ Mehmet, Oncu, *Gotinên Pêşiyên*, Weşanên Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê, Çapa yekem, Berdan Matbaacılık, İstanbul, 2009, s. 328

¹²⁵ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassičeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 83

¹²⁶ Çiya Mazî, *Ferhenga Gotinên Pêşiyên*, Çapa Yekem, Engin Matbaacılık, Weşanen Elma 38, İstanbul. 2005, s. 209

Каждый петух своим голосом поет.¹²⁷ (Kajdıy petuh svoim golosom poet)

“Her kuş kendi dili ile okur.” Başkasının sorumlulukları bizi ilgilendirmediği gibi başkasının yaptığı iyi işlerin övgüsü de bizi ilgilendirmez. Rus atasözünde “Her horoz kendi sesi ile öter” şeklindedir.

Bi lez ket, dereng ket.¹²⁸

Поспешишь-людей насмешишь.¹²⁹ (Pospeşiş –lyudey nasmeşiş)

“Acele etti, geç kaldı.” Acele ile yapılan işler eksik kalır. Bir iş acele ile yapılmışsa gelişigüzel yapılmıştır diyebiliriz. Rus atasözünde “Acele edersen insanları kendine güldürürsün” şeklindedir.

Reşê dê û bavê, spî nabe bi sabûn û avê.¹³⁰

Из черного не сделаешь белого.¹³¹ (Îz çernogo ne sdelaş belogo)

“Anne babanın kara çocuğu, su ve sabunla beyaz olmaz.” Bir şeyin aslı astarı neyse onu alıp değiştirmek kolay değildir. Rus atasözünde “Siyahı beyaz yapamazsın” şeklindedir.

¹²⁷ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassičeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 123

¹²⁸ Mehmet, Oncu, *Gotinên Pêşîyan, Weşanên Enstituya Kurdî ya Stenbolê*, Çapa yekem, Berdan Matbaacılık, İstanbul, 2009, s. 59

¹²⁹ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassičeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 263

¹³⁰ Şeyh Mehmet, Kulaksız, *Ji Gotinê berê (Gotinê Pêşîya)*, çapa yekê, ceylan matbaacılık, doz yayıncılık, İstanbul, 2013, s. 336

¹³¹ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassičeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 119

Ku te kire mêtî, bibe serî.¹³²

Когда не можешь кончить, не начинай.¹³³ (Kogda ne mojeş konçit, ne naçinay)

“Erkeklik yapıp başladıysan sonunu da getir.” Sonunu getiremeyeceğimiz bir işe başlamamız daha iyidir. Yarım bırakmaktansa ellememek en iyi olacaktır. Rus atasözünde “Bitiremeyeceğin işe başlama” şeklindedir.

Dengnekir im, zêr im.¹³⁴

Слово –серебро, молчание –золото.¹³⁵ (Slovo –serebro, molçanie –zoloto)

“Sessizim, altınım.” İnsan yeri geldiği zaman susmasını bilmeli. Susmak konuşmaktan iyidir. Rus atasözünde “Söz gümüş ise susmak altındır” şeklindedir.

Dayîn û standin di destê Xwedê de ye.¹³⁶

Бог дал, а бог и взял.¹³⁷ (Bog dal, a bog i vzyal)

¹³² Mehmet, Oncu, *Gotinên Pêşîyan*, Weşanên Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê, Çapa yekem, Berdan Matbaacılık, İstanbul, 2009, s. 425

¹³³ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 134

¹³⁴ Mehmet, Oncu, *Gotinên Pêşîyan*, Weşanên Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê, Çapa yekem, Berdan Matbaacılık, İstanbul, 2009, s. 140

¹³⁵ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 287

¹³⁶ Şeyh Mehmet, Kulaksız, *Ji Gotinê berê (Gotinê Pêşîya)*, çapa yekê, ceylan matbaacılık, doz yayıncılık, İstanbul, 2013, s. 84

¹³⁷ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 22

“Vermek ve almak Allah’ın elindedir.” Ancak Allah verip alabilir. Rus atasözünde “Allah verdi ve Allah aldı” şeklindedir.

Bedewiya mirov; ilm û marîfeta mirov e.¹³⁸

Знание лучше богатства.¹³⁹ (Znanie luçşe bogatstva)

“İnsanın zenginliği ilmi ve marifetidir.” İnsanın zenginliği mal, mülk ve para ile olamaz; çünkü bunlar gelip geçicidir. İnsanı terk edebilirler; ama ilim bilgi öyle değildir. Bilgimiz, ilmimiz bizimle kalır. Onun için gerçek zenginlik ilimdir. Rus atasözünde “Bilmek en iyi zenginliktir” şeklindedir.

Kêr çiqas tûj be, ew qas ko dibe.¹⁴⁰

Острый топор быстро тупится.¹⁴¹ (Ostriy topor bistro tupitsya)

“Bıçak ne kadar keskin ise o kadar çabuk körelir.” Bir işe çok heveslenmemek gerekir. Bir işe başlarken acele etmeden, sabırla, kendi kapasitemizi zorlamadan başlamalıyız. Aksi takdirde başlar başlamaz yıpranır, olumsuz etkileniriz. Rus atasözünde “Keskin balta çabuk körelir” şeklindedir.

¹³⁸ Mehmet, Oncu, *Gotinên Pêşiyân, Weşanên Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê, Çapa yekem, Berdan Matbaacılık, İstanbul, 2009, s. 39*

¹³⁹ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Moskva, 1988, s. 108*

¹⁴⁰ Mehmet, Oncu, *Gotinên Pêşiyân, Weşanên Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê, Çapa yekem, Berdan Matbaacılık, İstanbul, 2009, s. 401*

¹⁴¹ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Moskva, 1988, s. 245*

Fikir çi be zikir jî ew e.¹⁴²

Что на уме, то и на языке.¹⁴³ (Çto na ume, to i na yazıke)

“İnsanın düşündüğü ne ise söylediği de odur.” Akıldaki fikir ne ise dile gelen de odur. Rus atasözünde “Akılda ne varsa dilde de o vardır” şeklindedir.

Pesnê çayirên xwe nede, pesnê gihayê xwe î lodkirî bide.¹⁴⁴

Не хвали день поутру, а хвали по вечеру.¹⁴⁵ (Ne hvali den poutru, a hvali po veçeru)

“Çayırınla övünme toplanmış kümelenmiş otunla övün.” Daha bir işin başında iken övünmek yersiz olacaktır; çünkü övünmek bir eylemin sonunda yapılır. Rus atasözünde “Günün sabahında değil akşamında övün” şeklindedir.

Pey tariyê ronahî ye.¹⁴⁶

После дождичка будет солнышко.¹⁴⁷ (Posle dojdıçka budet solnıško)

¹⁴² Şeyh Mehmet, Kulaksız, *Ji Gotîne berê (Gotîne Pêşiya)*, çapa yekê, ceylan matbaacılık, doz yayıncılık, İstanbul, 2013, s. 144

¹⁴³ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 329

¹⁴⁴ Çiya Mazî, *Ferhenga Gotînen Pêşiyân*, Çapa Yekem, Engin Matbaacılık, Weşanen Elma 38, İstanbul. 2005, s. 342

¹⁴⁵ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 230

¹⁴⁶ Şeyh Mehmet, Kulaksız, *Ji Gotîne berê (Gotîne Pêşiya)*, çapa yekê, ceylan matbaacılık, doz yayıncılık, İstanbul, 2013, s. 319

¹⁴⁷ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 262

“Karanlıktan sonra aydınlık vardır.” Olumsuz hiçbir şey sonuna kadar olumsuz gitmez. Kötü bir günün sonunda iyi bir gün başlar. Rus atasözünde “Yağmurdan sonra güneş açar” şeklindedir.

Heta te hesp neanî, afir çêneke.¹⁴⁸

Не зная дела, не суди.¹⁴⁹ (Ne znaya dela, ne sudi)

“Atı getirene kadar yemlik yapma.” Kesin olmayan bir durumda yapacağımız bazı şeyler durum kesinleşince bu sefer ya eksik ya da fazla olabilir. Rus atasözünde “Bilmediğin iş hakkında hüküm verme” şeklindedir.

Dûr î, bi gul û nûr î, nêz î, bi kurm û kêz î.¹⁵⁰

Реже видишь –больше любишь.¹⁵¹ (Reje vidiş –bolşe lyubiş)

“Uzaksan nurlu ve güzelsin; yakınsan kurtlu ve bitlisin.” Eğer değerimizin bilinmesini istiyorsak ya da sevdiğimiz insanların değerini kaybetmek istemiyorsak onlarla çok fazla görüşmememiz lazım. Rus atasözünde “Az görürsen çok seversin” şeklindedir.

Yê ku du riya dinêre, şaş dibe.¹⁵²

¹⁴⁸ Şeyh Mehmet, Kulaksız, *Ji Gotînê berê (Gotînê Pêşîya)*, çapa yekê, ceylan matbaacılık, doz yayıncılık, İstanbul, 2013, s. 186

¹⁴⁹ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 216

¹⁵⁰ Şeyh Mehmet, Kulaksız, *Ji Gotînê berê (Gotînê Pêşîya)*, çapa yekê, ceylan matbaacılık, doz yayıncılık, İstanbul, 2013, s. 122

¹⁵¹ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 272

¹⁵² Şeyh Mehmet, Kulaksız, *Ji Gotînê berê (Gotînê Pêşîya)*, çapa yekê, ceylan matbaacılık, doz yayıncılık, İstanbul, 2013, s. 418

Двух зайцев гонять –ни одного не поймать.¹⁵³ (Dvuh zaytsev gonyat –ni odnogo ne poymat)

“İki yola bakan şaşır olur.” İki şeye aynı anda başlamak, ikisini birden yapmak her ikisinin de hakkıyla yapılamaması sonucunu verecektir. Rus atasözünde “İki tavşanı kovalayan birini bile yakalayamaz” şeklindedir.

Hespê çê, siwariyê xwe di tengasiyê de nahêle.¹⁵⁴

Не бойся дороги, были бы кони здоровы.¹⁵⁵ (Ne boysya dorogi, bili bı koni zdorovı)

“Bakımlı at, binicisini darda bırakmaz.” Eğer bir konuda tedbir alınmışsa o konu konu hakkında tedirgin olmamak, ondan korkmamak gerekir. Rus atasözünde “Atın sağlıklı ise yoldan korkma” şeklindedir.

Dît ezim nedît dizim. (Diyadînî, 2011: 17)

Не пойман –не вор.¹⁵⁶ (Ne poyman –ne vor)

“Görürse benim, görmezse hırsızım.” Elimizde kanıt yoksa kesin hüküm veremeyiz. Rus atasözünde “Yakalayamazsan hırsız değildir” şeklindedir.

¹⁵³ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassičeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 74

¹⁵⁴ Çiya Mazî, *Ferhengê Gotinên Pêşyan*, Çapa Yekem, Engin Matbaacılık, Weşanen Elma 38, İstanbul. 2005, s. 218

¹⁵⁵ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassičeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 206

¹⁵⁶ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassičeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 222

Şeytanên yetîman heft in, ên jinan heftê û heftin.¹⁵⁷

Где сам черт не смылит, там бабу пошлет.¹⁵⁸ (Gde sam çert ne smislit, tam babu pošlet)

“Yetimlerin şeytanı yedidir, kadınlarınki yetmiş yedidir.” Kadınlar kurnazdır, çok konuşur ve bu konuşmaları ile ortalığı karıştırabilirler. Rus atasözünde “Şeytan, baş edemediği yerlere kadını gönderir” şeklindedir.

Yek ji me çil, çil ji me yek.¹⁵⁹

Один -за всех, все -за одного.¹⁶⁰ (Odin –za vseh, vse –za odnogo)

“Birimiz kırkımız, kırkımız birimiz için.” Birlikte yapılan işlerde kuvvet vardır. Rus atasözünde “Birimiz hepimiz, hepimiz birimiz için” şeklindedir.

Mêr mêr e, jin jin e.¹⁶¹

Бело-бело, черно-черно.¹⁶² (Belo –belo, çerno –çerno)

¹⁵⁷ Mehmet, Oncu, *Gotinên Pêşiyân*, Weşanên Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê, Çapa yekem, Berdan Matbaacılık, İstanbul, 2009, s. 618

¹⁵⁸ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 60

¹⁵⁹ Çiya Mazî, *Ferhenga Gotinên Pêşiyân*, Çapa Yekem, Engin Matbaacılık, Weşanen Elma 38, İstanbul. 2005, s. 418

¹⁶⁰ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 240

¹⁶¹ Şeyh Mehmet, Kulaksız, *Ji Gotinê berê (Gotinê Pêşiya)*, çapa yekê, ceylan matbaacılık, doz yayıncılık, İstanbul, 2013, s. 278

¹⁶² F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 20

“Erkek erkektir kadın kadın.” Bazı kavramları bazen ayrı ayrı yorumlamak ve bu kavramları karıştırmamak gerekir. Her bir nesnenin, canlının farklı özellikleri vardır. Bu, Rus atasözünde “Beyaz beyazdır, siyah siyah” şeklindedir.

Çiyayê mezin tim li ser mij û dûman e.¹⁶³

На крепкий сук-острый топор.¹⁶⁴ (Na krepkiy suk –ostriy topor)

“Büyük dağın tepesi her zaman sisli ve dumanlıdır.” Büyük davaların adamları her zaman büyük belaların içinde kendini bulurlar. Rus atasözünde “Sağlam dala keskin balta” şeklindedir.

Mêr li ku jin li wir gereg e.¹⁶⁵

Муж - голова, жена - душа.¹⁶⁶ (Muj –golova, jena –duşa)

“Nerede erkek varsa oraya kadın da lazımdır.” Kadın ile erkeğin yan yana olması, birbirinden ayrı olmaması gerekir. Kadın ile erkek birbirini tamamlayan iki unsurdur. Rus atasözünde “Erkek akıl, kadın kalptir” şeklindedir.

Bi nikulê xwe biçêrê, bi lingê xwe bigere.¹⁶⁷

¹⁶³ Şeyh Mehmet, Kulaksız, *Ji Gotînê berê (Gotînê Pêşîya)*, çapa yekê, ceylan matbaacılık, doz yayıncılık, İstanbul, 2013, s. 76

¹⁶⁴ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassičeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 193

¹⁶⁵ Mehmet, Oncu, *Gotînên Pêşîyan*, Weşanên Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê, Çapa yekem, Berdan Matbaacılık, İstanbul, 2009, s. 486

¹⁶⁶ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassičeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 186

Сам кашу заварил, сам и расхлебывай.¹⁶⁸ (Sam kaşu zavaril, sam i rashlebıvay)

“Kendi ağzınla ye, kendi ayaklarınla gez.” Başkasına minnet etmeden kendi çaba ve emeğiyle geçinmeli insan. Rus atasözünde “Yemeğini kendin kaynattın, kendin ye” şeklindedir.

Henek dibin genek.¹⁶⁹

Шутка в добро не введет.¹⁷⁰ (Şutka v dobro ne vvedet)

“Şakalar dikenli ot olur.” Yerinde yapılmayan bir şaka hoş karşılanmaz. Ayrıca şakanın yapılma sıklığı olursa farklı anlamlar taşır. Rus atasözünde “Şaka iyide olmaz” şeklindedir.

Ker çi dizane zeferan çi ye.¹⁷¹

Как свинью в кафан ни ряди, она свиньей и останется.¹⁷² (Kak svinyu v kaftan ni ryadi, ona sviney i ostanetsya)

“Eşek safrandan ne anlasın.” Bir işten anlamayan bir kimsenin o işle ilgili görüş ve dileklerini dikkate almamak lazım. Rus atasözünde “Domuz kaftandan memnun olmaz, o domuzdur yerinde durur” şeklindedir.

¹⁶⁷ Şeyh Mehmet, Kulaksız, *Ji Gotîne berê (Gotîne Pêşiya)*, çapa yekê, ceylan matbaacılık, doz yayıncılık, İstanbul, 2013, s. 40

¹⁶⁸ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 279

¹⁶⁹ Çiya Mazî, *Ferhenga Gotînen Pêşyan*, Çapa Yekem, Engin Matbaacılık, Weşanen Elma 38, İstanbul. 2005, s. 208

¹⁷⁰ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 333

¹⁷¹ Şeyh Mehmet, Kulaksız, *Ji Gotîne berê (Gotîne Pêşiya)*, çapa yekê, ceylan matbaacılık, doz yayıncılık, İstanbul, 2013, s. 224

¹⁷² F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 127

Paşiya zehmetê her rehmet e.¹⁷³

После работы еда вкуснее.¹⁷⁴ (Posle raboti eda vkusnee)

“Zahmetin ardından her zaman rahmet gelir.” İnsanın bir iş, uğraşta verdiği emeğini sonradan, iş, uğraş bittikten sonra sefasına, rahmetine kavuşmasıdır. Rus atasözünde “Çalıştıktan (iş) sonra yemek lezzetli olur” şeklindedir.

Gotina xweş, bihara dilan e.¹⁷⁵

Доброе слово, лучше мягкого пирога.¹⁷⁶ (Dobroe slovo, luçşe myagkovo piroga)

“Güzel söz, gönüllerin baharıdır.” Bir kişinin en mutlu olduğu an kendisine karşı güzel söz işitmesidir. Güzel söz işitince mutlu olma diğer sevdiği şeylerin mutluluğundan daha fazladır. Rus atasözünde “İyi söz yumuşak börekten daha iyidir” şeklindedir.

Adarê got çile: “Derê derve li min temaşe bike.”¹⁷⁷

Март корове рог сшибает.¹⁷⁸ (Mart korove rog şşibaet)

¹⁷³ Şeyh Mehmet, Kulaksız, *Ji Gotîne berê (Gotîne Pêşiya)*, çapa yekê, ceylan matbaacılık, doz yayıncılık, İstanbul, 2013, s. 317

¹⁷⁴ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassičeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 262

¹⁷⁵ Şeyh Mehmet, Kulaksız, *Ji Gotîne berê (Gotîne Pêşiya)*, çapa yekê, ceylan matbaacılık, doz yayıncılık, İstanbul, 2013, s. 159

¹⁷⁶ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassičeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 80

¹⁷⁷ Şeyh Mehmet, Kulaksız, *Ji Gotîne berê (Gotîne Pêşiya)*, çapa yekê, ceylan matbaacılık, doz yayıncılık, İstanbul, 2013, s. 6

“Mart Ocak’a: ‘Dışarı çık beni seyret’ dedi. “ Martın gelişi ile herkes bahar geldi zanneder ama mart, bahar aylarından olmasına rağmen kış aylarından daha sert geçer. Rus atasözünde “Mart ineğin boynuzlarını kırar” şeklindedir.

Bi nanê xelkê mirov têrnabe.¹⁷⁹

Не живи чужим умом-живи своим разумом.¹⁸⁰ (Ne jivi çujim umom- jivi svoim razumom)

“Başkasının ekmeği ile insan doymaz.” Başkasına ait olan kullanacağımız herhangi bir şey bizi tatmin etmez. İnsan, az da olsa kendisinin sahip olduğuyla mutlu olur. Rus atasözünde “Başkasının akli ile yaşama, kendi aklınla yaşa” şeklindedir.

Kar bê hunermend heram e.¹⁸¹

Работа мастера хвалит.¹⁸² (Rabota mastera hvalit)

“Ustasız iş haram olur.” Her iş ehli ile güzeldir. Bir işi ehli olmayan birinin eline verdiğimizde o işte birçok kusur meydana gelecektir. Rus atasözünde “İş, ustasını över” şeklindedir.

¹⁷⁸ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 174

¹⁷⁹ Şeyh Mehmet, Kulaksız, *Ji Gotînê berê (Gotînê Pêşîya)*, çapa yekê, ceylan matbaacılık, doz yayıncılık, İstanbul, 2013, s. 40

¹⁸⁰ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 216

¹⁸¹ Şeyh Mehmet, Kulaksız, *Ji Gotînê berê (Gotînê Pêşîya)*, çapa yekê, ceylan matbaacılık, doz yayıncılık, İstanbul, 2013, s. 218

¹⁸² F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 270

Bê baran erd şîl nabe.¹⁸³

Дыму без огня не бывает.¹⁸⁴ (Dımu bez ognya ne bivaet)

“Yağmur yağmadan yer ıslanmaz.” Sebepsiz yere hiçbir şey meydana gelmez. Meydana gelen her şeyin mutlaka bir sebebi vardır. Rus atasözünde “Duman, ateş olmadan çıkmaz” şeklindedir.

Hindik digihin hev, pîr dibin.¹⁸⁵

Мало родить, да велико скормить.¹⁸⁶ (Malo rodit, da deliko skormit)

“Az birleşir çok olur.” Çok, azın birleşmesi ile olur. Uzun yollar kettirmek küçük adımlarla başlar. Rus atasözünde “Az doğurur, devi doyurur” şeklindedir.

Derengîn dibe, derewîn nabe.¹⁸⁷

Лучше поздно, чем никогда.¹⁸⁸ (Luçşe pozdno, çem nikogda)

¹⁸³ Şeyh Mehmet, Kulaksız, *Ji Gotîne berê (Gotîne Pêşîya)*, çapa yekê, ceylan matbaacılık, doz yayıncılık, İstanbul, 2013, s. 33

¹⁸⁴ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 89

¹⁸⁵ Şeyh Mehmet, Kulaksız, *Ji Gotîne berê (Gotîne Pêşîya)*, çapa yekê, ceylan matbaacılık, doz yayıncılık, İstanbul, 2013, s. 192

¹⁸⁶ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 173

¹⁸⁷ Şeyh Mehmet, Kulaksız, *Ji Gotîne berê (Gotîne Pêşîya)*, çapa yekê, ceylan matbaacılık, doz yayıncılık, İstanbul, 2013

¹⁸⁸ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 168

“Geç olabilir, yalan olmaz.” Uzun bir zaman sonra elimize geçecek bir şeyin, bize hiç ulaşmaması, yalan olmasından, daha iyidir. Rus atasözünde “Hiç olmamaktansa geç olması iyidir” şeklindedir.

Bi benê her hevalî xwe bernede binê bîran.¹⁸⁹

По чужим словам, что по лестнице идет.¹⁹⁰ (Po çujim slovam, çto po lestnitse idet)

“Her arkadaşın ipiyle kendini koyulara salma.” Başkasının dedikleriyle hareket etmek, kendini saymamaktır. Rus atasözünde “Başkasının aklı ile yürümek, merdivende yürümektir/Başkasının aklı ile yürümek, pohpohlama ile yürümektir” şeklindedir.

Yê ku bawê xwe bavêje ber der, kurê wî yê jî wê bîne sêrî.¹⁹¹

Корми сына до поры: придет пора-сын тебя по кормит.¹⁹² (Kormi sina do porî: pridet pora-sın tebya po kormit)

“Babasını kapının ağzına bırakan, çocuğundan da aynı şeyi görecektir.” Hiçbir şey karşılıksız kalmaz. Yapacağımız her iyi veya kötü davranışın mutlaka bir hesabı olacaktır. Rus atasözünde “Besleğlunu zamanı gelene kadar: zaman geçer bu sefer oğlun seni besler” şeklindedir.

¹⁸⁹ Şeyh Mehmet, Kulaksız, *Ji Gotînê berê (Gotînê Pêşîya)*, çapa yekê, ceylan matbaacılık, doz yayıncılık, İstanbul, 2013, s. 36

¹⁹⁰ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 256

¹⁹¹ Şeyh Mehmet, Kulaksız, *Ji Gotînê berê (Gotînê Pêşîya)*, çapa yekê, ceylan matbaacılık, doz yayıncılık, İstanbul, 2013, s. 417

¹⁹² F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassiçeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 140

Tu kes nabêje dewê min tîrş e.¹⁹³

Каждая жаба хвалит свое болото.¹⁹⁴ (Kajdaya jaba hvalit svoe boloto)

“Hiçkimse ayranım ekşidir demez.” Kimse kendi kusurlarını dile getirmez. Tam tersine herkes sahip olduğunu, ister iyi olsun ister olmasın, över. Rus atasözünde “Her kurbağa kendi bataklığını över” şeklindedir.

Gotinên pêşiyên betal nabin.¹⁹⁵

Пословица не зря молвится.¹⁹⁶ (Poslovitsa ne zrya molvitsya)

“Atasözleri boş değildirler.” Atasözleri bizlere öğüt, nasihat verirler. Herhangi bir konuda önceden edinilmiş tecrübeler aktarırlar. Rus atasözünde “Atasözleri boş yere söylenmez” şeklindedir.

Her kes aqilê xwe begem dîke.¹⁹⁷

Каждая птица свое гнездо любит.¹⁹⁸ (Kajdaya ptitsa svoe gnezdo lyubit)

¹⁹³ Şeyh Mehmet, Kulaksız, *Ji Gotînê berê (Gotînê Pêşiya)*, çapa yekê, ceylan matbaacılık, doz yayıncılık, İstanbul, 2013

¹⁹⁴ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassičeskaya Literatura, Москва, 1988

¹⁹⁵ Şeyh Mehmet, Kulaksız, *Ji Gotînê berê (Gotînê Pêşiya)*, çapa yekê, ceylan matbaacılık, doz yayıncılık, İstanbul, 2013, s. 160

¹⁹⁶ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassičeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 262

¹⁹⁷ Şeyh Mehmet, Kulaksız, *Ji Gotînê berê (Gotînê Pêşiya)*, çapa yekê, ceylan matbaacılık, doz yayıncılık, İstanbul, 2013, s. 174

¹⁹⁸ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassičeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 122

“Herkes kendi aklını beğenir.” Sahip olduğumuz düşüncenin, fikrin en doğrusu olduğunu düşünürüz. Rus atasözünde “Her kuş kendi yuvasını sever” şeklindedir.

Депухваро жи беріка хве хваро.¹⁹⁹

Знай, толк, не бери в долг.²⁰⁰ (Znay, tolk, ne beri v dolg)

“Borç yiyen kendi cebinden yer.” Borç almanın sonunda rahat bir nefes almak ancak borcu ödemekle mümkündür. Rus atasözünde “Bil, sadece borç alma” şeklindedir.

Sonuç

Toplumları daha iyi tanımak için diller arasında karşılaştırmalı çalışmalar yapılmaktadır. Yapılan bu çalışmalar daha çok anlam düzeyine dayanmaktadır.

Makalede Kürt ve Rus atasözlerini kelime ve anlam bakımından karşılaştırmalı biçimde incelendiğinde birbirine yakın sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Her iki dilin atasözlerinde de “çalışmak, az konuşmak, peşin hüküm vermemek, birliktelik, ilim, emek, doğru konuşmak...” gibi erdemli davranışlar öğütlenirken; “yalan söylemek, hırsızlık, çok uyumak, çok konuşmak, tembellik...” gibi toplumca hoş karşılanmayan davranışlar da terk edilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Kelime ve anlamları benzer olan toplam 37 atasözü; kelimeler farklı anlamları benzer olan toplam 56 atasözleri incelenmiştir.

¹⁹⁹ Şeyh Mehmet, Kulaksız, *Ji Gotînê berê (Gotînê Pêşîya)*, çapa yekê, ceylan matbaacılık, doz yayıncılık, İstanbul, 2013, s. 101

²⁰⁰ F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin, *Russkie Poslovitsi i pogovorki*, Russkaya Klassičeskaya Literatura, Москва, 1988, s. 108

Kelimeleri farklı anlamları benzer bakımından incelenen Kürt ve Rus atasözlerinin, şekil olarak farklı gibi görünseler de aslında her ikisinin de dolaylı yoldan “iyiyi seçme” ve “kötüden uzak durma” tavsiye temelli oldukları anlaşılmaktadır.

Kelimeleri ve anlamları bakımından incelenen Kürt ve Rus atasözleri daha çok “kadın, çocuk, dil, birlik ve beraberlik, akıl, söz, borç,” kavramları ile benzerlik göstermektedir.

Kaynakça

Aksan, Doğan, *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim*, Cilt 3, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2009.

Aksoy, Ömer Asım, *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*, 35. Basım, İnkılap Kitabevi, İstanbul, 2013.

Aksoy, Ömer Asım, *Atasözleri ve Deyimler*, I. Baskı, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1965.

Aksoy, Ömer Asım, *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*, I-Atasözleri Sözlüğü, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1984.

Borak, Mustafa, *Ferhenga Bîwêjan*, Weşanên Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê, Berdan Matbaacılık, İstanbul, 2014.

Çobanoğlu, Özkul, *Türk Dünyası Ortak Atasözleri Sözlüğü*, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2004.

Diyadînî, Bêwar, *Gotinên Pêşiyân (Ji herêmên Amed, Agirî, Mêrdîn, Semsûrê 1560 gotinên xweser)*, Çapa Yekemîn, Weşanên AJANS J&J, Berdan Matbaacılık, İstanbul, 2011.

F. M. Selivanov, B. P. Kirdan, V. P. Anikin (Ф. М. Селиванов, Б. П. Кирдан, В. П. Аникин), *Russkie Poslovitsi i pogovorki* (Русские пословицы и поговорки), Russkaya Klassičeskaya Literatura (Русская классическая литература), Moskva, 1988.

Hatipoğlu, Vecihe, *Atasözleri ve Deyimler*, Türk Dili, XIII/152, Ankara, 1964.

Kulaksız, Şeyh Mehmet, *Ji Gotînê berê (Gotînê Pêşiya)*, çapa yekê, ceylan matbaacılık, doz yayıncılık, İstanbul, 2013.

Mazî, Çiya, *Ferhenga Gotinên Pêşiyân*, Çapa Yekem, Engin Matbaacılık, Weşanen Elma 38, İstanbul, 2005.

Mcmillan, J. H. and Schumacher, S., *Research in Education: Evidence-Based Inquiry* (Sixth Edition), Pearson, London, 2006.

Oncu, Mehmet, *Gotinên Pêşiyân*, Weşanên Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê, Çapa yekem, Berdan Matbaacılık, İstanbul, 2009.

Şanskiy, N. M., *Leksikologiya sovremennogo russkogo yazyka*, Moskva, 1964.

Türkçe Sözlük, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Türk Dil Kurumu, Türk Dil Kurumu Yayınları, İstanbul, 1998.

Yaşar, Mustafa, *Türkçeden Rusçaya Yapılan Çevirilerde Deyimlerin Eşdeğerlik Sorunları*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2014.

Yılmaz, Ahmet, *Müstakim-zâde ve Durûb-ı Emsâlinin Türk Edebiyatındaki Yeri ve Önemi*, Selçuk Ü., Türkiyat Araştırmaları Dergisi, sayı 6, Konya, 1999.